

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Комунального закладу вищої освіти
«Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради
від 10 лютого 2026 р. № 1/6

Задорожна Л.К.

ПРОГРАМА

курсів підвищення кваліфікації

вчителів закладів загальної середньої освіти

**«Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу в умовах
кризи: технології та практики в другому циклі базової середньої освіти
(базове предметне навчання)»**

Одеса - 2026

Розробники: КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (Солнцева О. А., доктор філософії, завідувачка кафедри психології, соціальної роботи та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: подолання освітніх втрат здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), психосоціальна підтримка і травма-інформований підхід під час навчання здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу». Наказ МОН України від 28.10.2025 № 1415.

Термін дії програми: з 2026 по 2031 року.

Рецензенти:

Левчишена Оксана, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти».

Овадюк Ірина, практичний психолог-методист, Одеський ліцей № 15 Одеської міської ради.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена трансформаційними процесами в системі освіти України, які пов'язані з імплементацією Державного стандарту базової середньої освіти, що актуалізує компетентнісну спрямованість освітнього процесу, створення безпечного освітнього середовища та забезпечення психологічного благополуччя всіх суб'єктів освітньої взаємодії.

Сучасні соціальні та освітні реалії, зокрема наслідки тривалого впливу стресових чинників (військові події, соціальна нестабільність, дистанційний та змішаний формати навчання, підвищений рівень тривожності у дітей і дорослих), загострюють потребу у впровадженні системної, науково обґрунтованої та комплексної психологічної підтримки в закладах освіти.

Психосоціальна підтримка передбачає не лише реагування на кризові стани, а й реалізацію профілактичних, розвивальних, діагностичних, корекційних та консультативних заходів, спрямованих на збереження ментального здоров'я, формування стресостійкості, розвиток соціально-емоційних компетентностей, підтримку адаптаційних ресурсів учнів, педагогів і батьків.

Успішна реалізація окреслених завдань потребує високого рівня професійної компетентності педагогічних працівників, здатних працювати у межах сучасних стандартів, володіти інструментами психосоціальної підтримки, продуктивної комунікації, впроваджувати технології та практики відповідно до потреб освітнього середовища.

Саме тому розроблення та впровадження програми, спрямованої на підвищення рівня професійної готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) до здійснення комплексної психологічної підтримки, є своєчасним, соціально значущим та стратегічно важливим завданням.

Програму укладено відповідно до типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу» (Наказ МОН України від 28.10.2025 № 1415) відповідно до вимог Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Положення про психологічну службу системи освіти України, Державного стандарту початкової освіти, Державного стандарту базової середньої освіти, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року.

Зміст програми є логічним продовженням Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу» (Наказ МОН України від 28.10.2025 № 141). Програма спрямована на вдосконалення професійних знань, умінь, навичок та способів діяльності педагогічних працівників для ефективної реалізації базового предметного навчання у другому циклі базової середньої освіти з урахуванням актуальних вимог законодавства, соціального контексту та сучасних освітніх викликів.

Цільова група: педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: до викладання за програмою залучаються фахівці, які пройшли попередню підготовку з питань подолання освітніх втрат.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна в режимі on-line).

Мета підвищення кваліфікації: підвищення професійних компетентностей педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) для ефективної організації освітнього процесу в умовах кризових та травматичних подій шляхом опанування сучасних науково обґрунтованих методів психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу, подолання освітніх втрат, підвищення стресостійкості, розвитку професійної рефлексії та навичок створення безпечного, підтримувального й відновлювального освітнього середовища.

Завдання підвищення кваліфікації:

сформувати цілісне розуміння психосоціальної підтримки як складової філософії Нової української школи, орієнтованої на дитиноцентризм, безпеку, добробут та розвиток життєстійкості учнів;

набути здатності ідентифікувати психосоціальні ризики, наслідки кризових та травматичних подій, що впливають на психологічний стан, поведінку та навчальну діяльність учнів;

удосконалити навички використання моніторингових інструментів (у тому числі цифрових) для виявлення психоемоційних труднощів, освітніх втрат і потреб учнів у підтримці;

розвинути здатність проєктувати та реалізовувати індивідуальні й групові активності та заходи, що сприяють психосоціальній підтримці учнів, з урахуванням принципів травма-інформованого підходу та інклюзивного навчання;

підвищити готовність до створення та підтримки безпечного підтримувального та інклюзивного освітнього середовища як умови збереження психічного здоров'я учнів і подолання освітніх втрат;

удосконалити професійні вміння реагування на кризові ситуації та підтримки учнів у стресових та невизначених умовах, застосовуючи сучасні методики психосоціальної підтримки;

сприяти розвитку професійної стійкості, психоемоційної саморегуляції та готовності до міждисциплінарної взаємодії в команді педагогів і фахівців закладу освіти.

Перелік загальних та професійних компетентностей, що вдосконалюватимуться відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (Наказ МОН від 29.08.2024, № 1215): предметно-методична компетентність А2, психологічна компетентність Б1, інклюзивна компетентність В1, здоров'язбережувальна компетентність В2.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

формування цілісного уявлення про психосоціальну підтримку як невід'ємну складову філософії Нової української школи, орієнтованої на дитиноцентризм, безпеку, добробут і розвиток життєстійкості учнів;

володіння здатністю своєчасно ідентифікувати психосоціальні ризики, а також наслідки кризових і травматичних подій, що впливають на психологічний стан, поведінку та навчальну діяльність учнів;

уміння застосовувати моніторингові, зокрема цифрові, інструменти для виявлення психоемоційних труднощів, освітніх втрат і потреб учнів у підтримці;

набуття практичних умінь проєктувати та реалізовувати індивідуальні й групові активності з психосоціальної підтримки з урахуванням принципів травма-інформованого підходу та інклюзивного навчання;

готовності до створення й підтримки безпечного, підтримувального та інклюзивного освітнього середовища як умови збереження психічного здоров'я учнів і подолання освітніх втрат;

удосконалення професійних навичок реагування на кризові ситуації та надання підтримки учням у стресових і невизначених умовах із використанням сучасних методик психосоціальної допомоги;

підвищення рівня професійної стійкості, психоемоційної саморегуляції та готовності до міждисциплінарної взаємодії в команді педагогів і фахівців закладу освіти.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Система та критерії оцінювання базуються на компетентнісному підході та включає проміжне тестування, опрацювання практичних кейсів та підсумковий контроль. Підсумковий контроль, передбачає комплексну оцінку сформованості професійних компетентностей за результатами виконання підсумкового практико-орієнтованого завдання - підсумковий тест (за бальною системою).

Документ про підвищення кваліфікації видається за умови успішного проходження слухачем підсумкового тестування, що передбачає досягнення результату не нижче 60 балів (мінімальний пороговий рівень опанування програми). Підсумковий тест складається з трьох блоків, загальна кількість балів, яку може отримати слухач - 100. За умов отримання від 60 до 100 балів програма підвищення кваліфікації пройдена, за умов отримання оцінки нижче 56 балів потрібне додаткове опрацювання та повторне тестування. Важливим складником завершення навчання є блок рефлексивної самодіагностики «Мій профіль навчання». Цей інструмент спрямований на детермінацію вчителем власного прогресу, усвідомлення динаміки розвитку професійних компетентностей та визначення векторів подальшого вдосконалення в умовах подолання освітніх втрат. Максимальна кількість балів за виконання програми – 100. Загальний бал має бути не нижче 60. Він формується як сума балів за такі види контролю: практичні завдання № 1, № 2 – 40 балів (по 20 за кожне), підсумкове тестування – 60 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка з присвоєнням 1 кредит ЄКТС відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами).

Вартість: 1200 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено лекційні та практичні заняття теоретичного та методичного аспектів психосоціальної підтримки в діяльності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), характеристики та специфіки використання технологій психологічного супроводу, діагностичного потенціалу методів оцінювання психоемоційного стану учасників освітнього процесу, реалізації напрямів психологічної підтримки в діяльності практичного психолога, вікових та індивідуально-психологічних характеристик розвитку дітей та підлітків, міжособистісної взаємодії та комунікації в процесі психосоціальної допомоги.

Особливістю програми є використання сучасних онлайн-інструментів: Miro, Padlet, Whiteboard Fox, Ziteboard, Kahoot, Mentimeter, Mood Meter.

Самостійна робота передбачає виконання практичних робіт, міні-проектів психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу, практичних кейсів, симуляційних практичних вправ, чек-листи моніторингу результатів напрацювання.

Зміст програми складається з 2 модулів та 9 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, практичні завдання № 1, № 2 – 40 балів (по 20 за кожне), підсумкове тестування – 60 балів, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них: 8 год. – лекційні заняття, 16 год. – практична робота, 4 год. – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота	Контроль ні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В РОБОТІ ПЕДАГОГА					
Тема 1.1. Освітні втрати: сутність причини, наслідки	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Проектування програм із подолання освітніх втрат	-	2	-	-	2
Тема 1.3. Трансформація освітніх втрат у можливості зростання	-	2	2	-	4
Тема 1.4. Інструменти діагностики та технології профілактики освітніх втрат	2	2	-	-	4
Тема 1.5. Формування психологічної готовності педагогів до змін	2	-	-	-	2
Разом за модулем	6	6	2	-	14

МОДУЛЬ 2. БЕЗПЕЧНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: ІНСТРУМЕНАРІЙ ПОДОЛАННЯ ТРАВМАТИЗАЦІЇ					
Тема 2.1. Вплив травми на навчання та поведінку учнів	2	-	-	-	2
Тема 2.2. Стратегії підтримки учнів, які пережили травматичні події	-	4	-	-	4
Тема 2.3. Навчання в умовах кризи: інструменти подолання освітніх втрат в контексті травмо-інформованого підходу	-	4	2	-	6
Тема 2.4. Профілактика професійного вигорання педагогів: ресурсні практики	-	2	-	-	2
Разом за модулем	2	10	2	-	14
Контрольні заходи	-	-	-	2	2
Усього	8	16	4	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В РОБОТІ ПЕДАГОГА

Тема 1.1. Освітні втрати: сутність причини, наслідки.

Поняття «освітні втрати» та «освітні розриви»: спільне та відмінне. Причини освітніх втрат. Освітні втрати в контексті збройної агресії рф, пандемії, вимушеного переміщення. Фактори появи освітніх втрат, які не пов'язані з ВОСННАМ СТЗКОМ.

Наслідки освітніх втрат (економічні, психологічні, соціальні, академічні). Шляхи подолання освітніх втрат як передумови рівного доступу до освіти.

Тема 1.2. Проєктування програм із подолання подоланні освітніх втрат.

Діагностичний складник: інструменти для виявлення освітніх втрат (тести, опитування, спостереження та інше); аналіз прогалин у знаннях, уміннях та навичках. Побудова індивідуальних освітніх траєкторій на основі результатів діагностики.

Форми організації навчання, адаптовані під потреби здобувачів освіти та умови навчання (інтенсивні курси, модулі, літні школи; змішане навчання; тьюторингові сесії, групова та індивідуальна підтримка; використання резервного часу в розкладі тощо).

Адаптація та модифікація навчального контенту: концентрація на ключових темах і базових знаннях; скорочення та/або інтеграція навчального матеріалу; використання міжпредметних зв'язків; варіативність у формах подачі матеріалу тощо.

Способи, механізми імплементації програм із подолання освітніх втрат *Моніторинг та оцінювання ефективності програм (відстеження динаміки прогресу учнів; збір зворотного зв'язку від учнів, батьків, педагогів; коригування програм залежно від отриманих результатів тощо).*

Тема 1.3. Трансформація освітніх втрат у можливості зростання.

Вимоги державного стандарту та освітніх програм (відповідно до освітньої галузі) як критерії виявлення освітніх втрат здобувачів освіти.

Інструменти для вимірювання та подолання освітніх втрат (відповідно до освітньої галузі). Вимірювання освітніх втрат учнів у програмах з надолуження (відповідно до освітньої галузі). Цифрові інструменти для діагностування освітніх втрат та відстеження прогресу кожного учня (відповідно до освітньої галузі).

Програми та цифрові ресурси для подолання освітніх втрат, які генерують завдання, вправи та тести з урахуванням потреб конкретного учня (відповідно до освітньої галузі). Доступність та інклюзивність цифрових рішень. Створення власних цифрових ресурсів для подолання освітніх втрат (відповідно до освітньої галузі).

Тема 1.4. Інструменти діагностики та технології профілактики освітніх втрат

Педагогічні стратегії трансформації освітніх втрат на можливості особистісного зростання. Інструменти персоналізації навчання: карта предмета, індивідуальна карта розвитку тощо.

Зміст, форми та методи мотивації учнів після тривалих перерв у навчанні (відповідно до освітньої галузі). Підтримка психологічного здоров'я учасників освітнього процесу під час подолання освітніх втрат.

Психолого-педагогічні передумови подолання освітніх втрат: установлення позитивної взаємодії педагога з учнем; урахування емоційного стану учнів після кризових подій (війна, пандемія); підвищення мотивації учнів до навчання; якісний зворотний зв'язок та практики рефлексії; співпраця з психологом, соціальним педагогом, батьками тощо.

Тема 1.5. Формування психологічної готовності педагогів до змін.

Вибудова стратегії роботи з подолання освітніх втрат на рівні школи та громади. Форми підвищення кваліфікації педагогів з питань надолуження освітніх втрат у здобувачів освіти. Національні й міжнародні практики подолання освітніх втрат для професійного зростання. Обмін досвідом, методичні кейси.

Професійні орієнтири для педагога щодо реалізації програм з подолання освітніх втрат (знання теоретичних і практичних засад організації освітнього процесу; методична підготовка щодо реалізації програм з подолання освітніх втрат, володіння основами психологічних знань і травма-інформованого підходу; володіння цифровими технологіями тощо).

Наставництво, супервізія, професійні спільноти як ефективні інструменти для професійної підтримки педагогів і підвищення якості освіти. Місце наставництва, супервізії та професійних спільнот для педагогів у контексті подолання освітніх втрат.

МОДУЛЬ 2. БЕЗПЕЧНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: ІНСТРУМЕНАРІЙ ПОДОЛАННЯ ТРАВМАТИЗАЦІЇ

Тема 2.1. Вплив травми на навчання та поведінку учнів.

Визначення травми. Основні типи травм, з якими можуть стикатися учні. Травма в умовах війни, переміщення, втрати: особливості реагування. **Типові реакції** на травму (поведінкові, емоційні, фізіологічні, когнітивні тощо). Ознаки та симптоми стресу в дітей. Роль захисних механізмів у протидії травмуючим подіям.

Вплив травми на освітній процес (зниження успішності, труднощі з організацією діяльності, нестійка мотивація, порушення соціальної взаємодії та інше).

Методи виявлення психоемоційного стану учнів. Психофізіологічні розлади та кризові стани підлітків: ознаки депресії, тривожних розладів, емоційної нестабільності, самодеструктивної поведінки тощо. Зв'язок між травмою та дистресовою поведінкою здобувачів освіти. Прояви дистресу в класі.

Тема 2.2. Стратегії підтримки учнів, які пережили травматичні події.

Сутність травма-інформованого підходу та його принципи. Інтеграція стратегій травма-інформованого підходу в освітній процес НУШ: співпраця та позитивна взаємодія; побудова довірливих відносин; створення безпечного фізичного та емоційного простору тощо.

Перша психологічна допомога та протоколи її надання. Регуляція психоемоційного стану. Профілактика стресу та емоційного вигорання в учнів у період підготовки до ДПА / НМТ (ЗНО); техніки саморегуляції, організація освітнього простору, підтримка мотивації тощо. Форми надання психосоціальної підтримки здобувачам освіти, зокрема дітям, що пережили травматичні події.

Алгоритм перенаправлення до психологічної служби. Протоколи дій педагога в кризових ситуаціях у школі.

Тема 2.3. Навчання в умовах кризи: інструменти подолання освітніх втрат в контексті травма-інформованого підходу.

Розвиток адаптативних механізмів життестійкості: стратегічні техніки. Поняття життестійкості та її роль у подоланні стресу. Формування адаптаційних стратегій в контексті травма-інформованого підходу. Вплив ресурсів особистості на ефективність подолання освітніх втрат, адаптивна поведінка у кризових ситуаціях. Сучасні методи стабілізації психоемоційного стану особистості у

травмо-інформованому підході. Інструменти психологічної стабілізації, навички стресостійкості, практики відновлення емоційного балансу. Техніки саморегуляції, релаксації та когнітивного переосмислення.

Групові та індивідуальні заняття для зміцнення психологічних ресурсів надолуження освітніх втрат. Стратегічні вправи для підвищення внутрішньої стійкості. Саморегуляція та самокорекція психоемоційного стану. Оцінка ефективності технік у щоденній практиці.

Тема 2.4. Профілактика професійного вигорання педагогів: ресурсні практики.

Профілактика професійного вигорання та перевтоми. Створення стійкого та безпечного освітнього середовища. Складові феномену резилієнтності. Підтримка ментального здоров'я педагогів: психологічні прийоми, технік. Методики релаксації, ресурсні вправи та коучингові підходи.

Формування культури психологічного благополуччя та професійної стійкості. Групові сесії для обміну досвідом та підтримки колег. Навички усвідомленого управління емоційним станом. Інтеграція практик психосоціального благополуччя в освітні програми, внутрішню політику та повсякденну діяльність закладу освіти. Розгляд практичних кейсів професійного вигорання педагогів.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань.

1. Розробити мапи ключових компонентів забезпечення безперервності освітнього процесу НУШ в подоланні освітніх втрат класу або групи.
2. Визначити шляхи відновлення соціально-емоційних ресурсів учнів, застосовуючи вправу «Мішень реакцій».
3. Розробити групове заняття для відновлення ключових навичок комунікації учнів з освітніми втратами.
4. Змодельовати ситуацію щодо співпраці педагога з практичним психологом та батьками учнів з ООП у подоланні освітніх втрат.
5. Підготувати чек-лист моніторингу результатів надолуження освітніх втрат учнів 8-9 класів.
6. Скласти інтерактивне заняття «Виявлення ознак емоційного стресу та травматизації в учнів».
7. Створити сценарій групової підтримки для учнів у кризовій ситуації з використанням травма-інформованого підходу.
8. Розробити практичний кейс «Оцінка рівня освітніх втрат учнів за допомогою опитувальників та тестів».
9. Створити міні-проект «Реалізація програми підвищення стресостійкості педагогів».

10. Розробити практичний кейс «Симуляція екстремальної ситуації, обговорення реакцій».
11. Проаналізувати ефективність заходів інклюзивної підтримки з використанням методу критичних інцидентів.
12. Скласти план адаптації до змін в освітньому процесі дитини ВПО.
13. Розробити групових ресурсних сесій для психосоціальної підтримки учнів 8-9 класів.
14. Провести аналіз рівня психоемоційного здоров'я педагогів та створити план психосоціальної підтримки.
15. Розробити кейс-стаді «Формування моделі безпечного освітнього простору в школі».

Завдання для самостійної роботи.

1. Проаналізуйте феномен освітніх втрат як психолого-педагогічну проблему в умовах суспільних криз.
2. Обґрунтуйте причинно-наслідкові зв'язки виникнення освітніх втрат у сучасному освітньому середовищі.
3. Розкрийте сутність психосоціальної підтримки як міждисциплінарного підходу в освіті.
4. Проаналізуйте нормативно-правове забезпечення психосоціальної підтримки в системі загальної середньої освіти України.
5. Охарактеризуйте структурні компоненти забезпечення безперервності освітнього процесу в контексті НУШ.
6. Здійсніть порівняльний аналіз понять «освітні втрати» та «освітні розриви».
7. Обґрунтуйте теоретичні засади проєктування програм подолання освітніх втрат.
8. Проаналізуйте ефективність інтерактивних та мотиваційних методик у процесі надолуження освітніх втрат.
9. Визначте критерії та показники оцінювання ефективності психосоціального супроводу.
10. Проаналізуйте вплив екстремальних умов на когнітивну, емоційну та поведінкову сфери учнів.
11. Охарактеризуйте психологічні маркери травматизації та емоційного виснаження в підлітковому віці.
12. Розкрийте сутність травма-інформованого підходу як освітньої парадигми.
13. Обґрунтуйте доцільність використання методів психологічної підтримки в освітньому процесі.
14. Проаналізуйте механізми формування адаптаційних стратегій особистості в кризових умовах.
15. Охарактеризуйте сучасні психодіагностичні інструменти визначення освітніх втрат.

16. Обґрунтуйте підходи до ідентифікації учнів групи ризику.
17. Проаналізуйте ефективність превентивних стратегій у мінімізації освітніх втрат.
18. Розкрийте сутність фасилітаційних та коучингових технологій у педагогічній діяльності.
19. Визначте методи моніторингу динаміки розвитку навчальних і соціально-емоційних компетентностей учнів.
20. Проаналізуйте феномен стресостійкості як професійної компетентності педагога.
21. Обґрунтуйте психологічні чинники професійної адаптації вчителя в умовах освітніх змін.
22. Розкрийте значення рефлексії та саморегуляції в професійній діяльності педагога.
23. Розкрийте сутність поняття «безпечне освітнє середовище» у контексті сучасних педагогічних досліджень.
24. Проаналізуйте структурні компоненти безпечного освітнього простору (фізичний, психологічний, соціальний, інформаційний).
25. Обґрунтуйте принципи реалізації травма-інформованого підходу в освітньому процесі.
26. Проаналізуйте вплив психотравмувальних подій на навчальну діяльність і поведінку учнів.
27. Визначте соціально-психологічні механізми формування позитивного клімату в учнівському колективі.
28. Проаналізуйте особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами.
29. Обґрунтуйте необхідність адаптації та модифікації освітнього процесу в умовах кризи.
30. Розкрийте роль міждисциплінарної взаємодії фахівців у підтримці учнів.
31. Проаналізуйте критерії оцінювання ефективності інклюзивних практик.
32. Розкрийте сутність поняття «резилієнтність» як психологічного ресурсу особистості.
33. Обґрунтуйте роль ресурсних практик у формуванні життєстійкості учнів.
34. Проаналізуйте сучасні методи стабілізації психоемоційного стану особистості.
35. Визначте ефективність технік саморегуляції у зниженні рівня стресу.
36. Проаналізуйте феномен професійного вигорання педагога з позицій сучасної психології.
37. Обґрунтуйте фактори ризику виникнення професійного вигорання.
38. Проаналізуйте ефективність ресурсних та відновлювальних практик у профілактиці вигорання.
39. Обґрунтуйте інтеграцію психосоціальної підтримки в освітній процес як педагогічну інновацію.
40. Проаналізуйте можливості застосування травма-інформованого підходу у власній педагогічній практиці.

41. Визначте основні бар'єри впровадження психосоціальної підтримки в закладах освіти.
42. Обґрунтуйте критерії оцінювання ефективності освітніх інтервенцій у кризових умовах.
43. Сформулюйте власну модель психосоціальної підтримки учнів у другому циклі базової середньої освіти.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова КМ України від 30 вересня 2020р. № 898. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
2. Наказ МОНУ № 509 від 22.05.2018 «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
3. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі: Указ Президента України від 25.05.2022 р. № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Tex>
4. Положення про психологічну службу у системі освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 509, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 31 липня 2018 року за № 885/32337). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
5. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні: лист МОН №1/3737-22 від 29.03.22 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zabezpechennya-psihologichnogo-suprovodu-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-v-umovah-voennogo-stanu-v-ukrayini>
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Основна література

1. Грандт В. В. Психологія травмуючих ситуацій: навчальний посібник. Запоріжжя, 2024. 107 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/24033>
2. Кокурн О.М. Життєстійкість і резилієнтність людини в сучасному світі: теорія, дослідження, практика: монографія. Київ. 2025. 224с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744751/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%9A%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BD.pdf
3. Особливості організації інклюзивного навчання в закладі освіти: методичний посібник. / Н.В. Заварова, О.А. Солнцева, І.М. Орленко, К.М. Павленко. Одеса: Удача, 2020. 248 с.
4. Професійне зростання та емоційна підтримка педагогів: навч.-метод. посіб. Богданов С. О., Залеська О. В., Федорець О. В., Ключко К. Є., Флярковська

- О. В. Київ: ПУЛЬСАРИ, 2021. 54 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7cad2a2e-5359-4870-9a06-189b01b89990/content>
5. Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування: практичний посібник / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов; за наук. ред. Н. В. Лунченко. НАПН України, Укр. наук.- метод. центр практ. психол. і соц. роботи. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 134 с. URL: <https://surl.li/zgjxmk>
  6. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. МОН України: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2023/07/31/Unicef.Immidiate.actions.frame.proofreading.ua.1-31.07.2023.pdf>
  7. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації: монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 160 с.
  8. Топузов О. М., Головка М. В., Локшина О. І. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. Український педагогічний журнал. 2023. № 1. С. 5–13. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>

Додаткова література

1. Солнцева О.А. Організація психологічного супроводу підтримки ментального здоров'я фахівців у сфері освіти. *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч., м. Одеса, 16 трав. 2025 р. / КЗВО «ООАНОООР» / за заг. ред. В.В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв В.В., 2025. С. 46-48. URL: <https://dspace.oano.od.ua/server/api/core/bitstreams/5e6f74a5-764e-4cae-ab2c-fda9fbbb3aee/content>
2. Солнцева О.А. Психологічна підтримка та емоційне відновлення в роботі з травмою та стресом: фокус міжнародного досвіду. *Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (07 лист. 2025 р. М. Одеса), 2025. С. 40-44. URL: <https://dspace.oano.od.ua/server/api/core/bitstreams/47787510-8bab-4f5d-830d-037852828816/content>
3. Шпак М.М. Стресостійкість особистості в дискурсі сучасних психологічних досліджень. *Габітус*. 2022. Вип. 39. С.199-204. http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/27825/1/Shpak_Habitus_2022.pdf